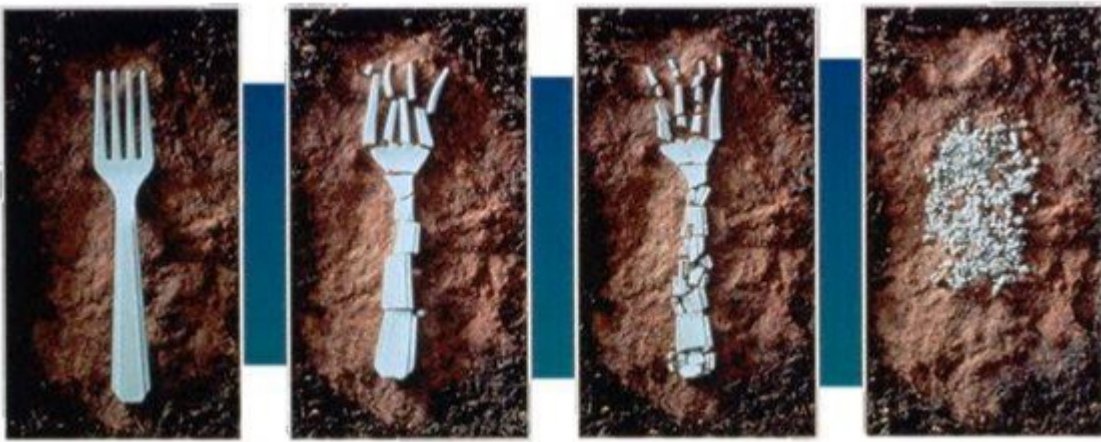

Çevre Sözlüğü 101

Çevreyle ilgili birçok yeni kelime zaman zaman karşımıza çıkıyor. Bu denli çok kelime varken de hepsinin ne anlama geldiğini takip etmek zor olabiliyor. Hâl böyle olunca gerekli terminolojiyi barındıran bir çevre sözlüğünün iyi olacağı düşünülmüş. Biz de Türkçeleştirerek sizlere aktarmak istedik. Çevre sözlüğü 101 ile çevreye dair bildiğiniz ya da yeni öğreneceğiniz kelimelerinin dünyasına girmeye hazır olun!

Biyobozunur

Biyobozunur plastik, bakteri, mantar vb. gibi doğal olarak oluşan mikroorganizmaların etkisiyle bir süre sonra bozulma potansiyeline sahip plastik ve çevreye zarar vermeden doğada parçalanacak veya çürüyecek doğal ham maddelerden yapılmış bir ürün olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte, tabak, bardak ve mutfak eşyaları gibi biyolojik olarak parçalanabilen biyobozunur ürünler, biyobozunur bir endüstriyel ortamda parçalanabilir. Bu endüstriyel biyobozunur ortamlar genellikle doğal ortamlardan daha kontrollüdür.

Biyobozunur malzeme dönüşümü adımları

Biyo-bazlı

Biyo-bazlı malzeme, canlı (veya bir zamanlar canlı olan) organizmalardan elde edilen maddelerden yapılmış bir malzemedir. Kavram tanımı itibarıyla ahşap ve deri gibi birçok yaygın malzemeyi içerebilir, ancak tipik olarak daha kapsamlı işleme tabi tutulmuş modern malzemeleri kapsıyor. Biyo-bazlı malzemeler genellikle biyolojik olarak parçalanabilir, ancak durum her zaman böyle de olmayabilir.

Biyo-ürünler/malzemeler

Biyoürünler veya biyo-tabanlı ürünler, yenilenebilir biyolojik kaynaklardan elde edilen malzemeler, kimyasallar ve enerji olarak tanımlanabilir.

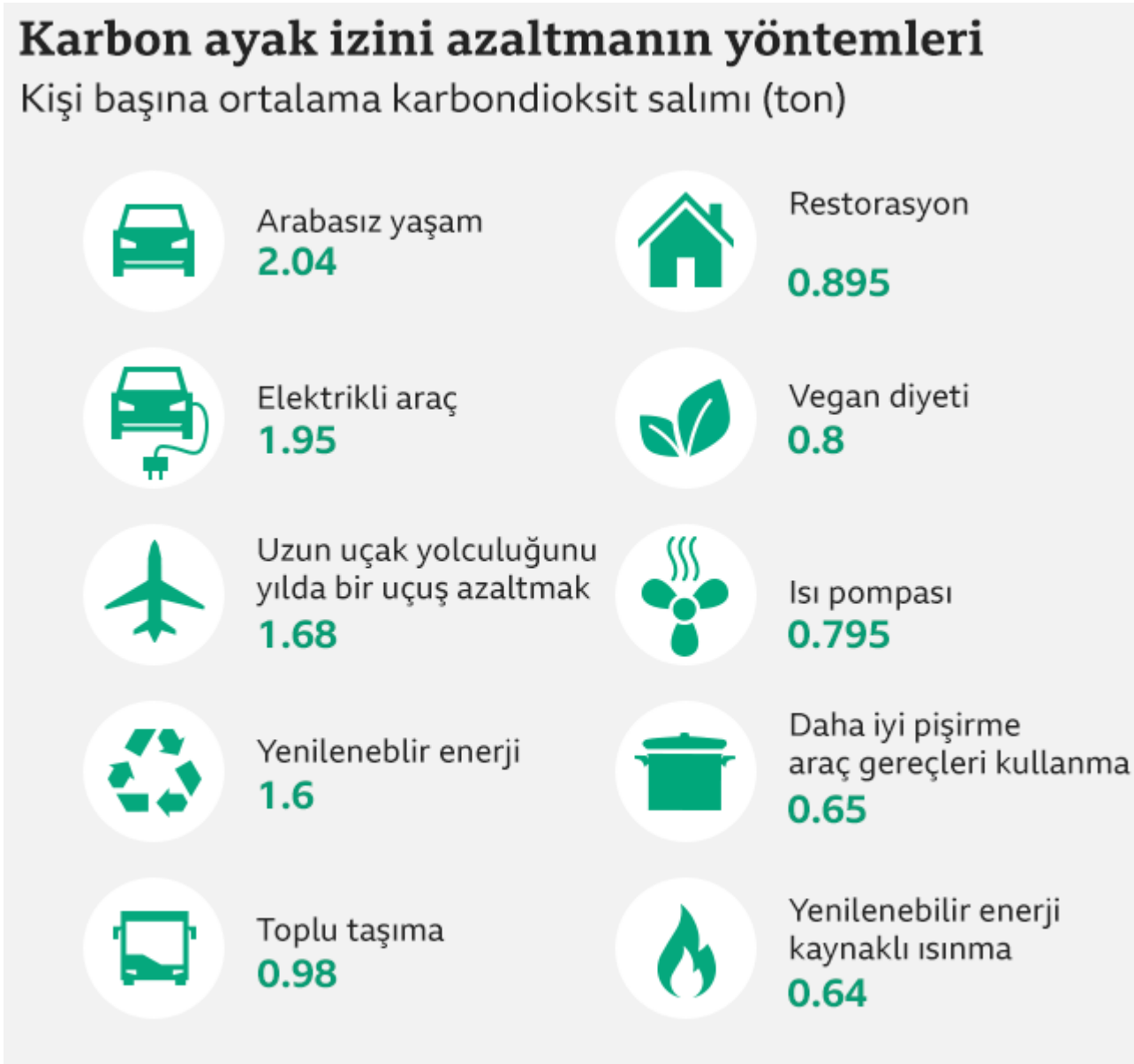
Gübrelenebilir

90 gün içinde küçük parçalara ayrılabilen ve toksik kalıntı bırakmayan maddeler gübrelenebilir olarak kabul ediliyor. Gazeteler, yumurta kabukları, kahve telvesi, meyveler, sebzeler vs. gibi şeylerin hepsi bu kapsamda gübrelenebilir olarak tanımlanabilir. Besin açısından zengin olan bu malzemeler toprakta ayrıştırarak bitkilerin büyümesine yardımcı olmak için kullanılabilir. Gübreleme bireysel, toplumsal ve endüstriyel düzeylerde gerçekleşebilir. Aynı zamanda çöp sahasına gönderilen gıda atığı miktarını azaltmaya yardımcı olur. Başka bir deyişle gübrelenebilirlik adını verdiğimiz tek bir işlemle pek çok farklı katkı elde edebiliyoruz.

Karbon nötr

Karbon nötr, net karbon salınımı olmadığı durumları niteler. Somutlaştırmak için bir şirket örneğini ele alalım. Eğer X şirketi çevreye belirli bir miktarda karbon salınımında

bulunacak faaliyetlerde bulunuyorsa ve ardından aynı miktarda karbonu ortamdaki çıkarmak için harekete geçiyorsa, o şirket karbon nötr bir şirket olarak değerlendirilebilir. Şirketler bunu genellikle ağaç dikerek veya karbon emisyonlarını azaltmak için çalışan organizasyonlara bağışta bulunarak gerçekleştirir.

Kaynak: Enerji Talebi Çözümleri İçin Araştırma Merkezi

BBC

Karbon ayak izimizi azaltma ve karbon nötr hâle gelme adımları

Eko/Ekolojik

Organizmalar ve çevreleri arasındaki ilişki olarak tanımlanabilir. Çevre dostu ürünler ve malzemeler için yaygın

olarak kullanılan bir kavramdır.

Çevre Dostu / Gezegen Dostu

Çevre üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak için özel olarak yapılmış ürünler ve malzemeler için kullanılan geniş bir terim olan [çevre dostu](#) kavramı, aynı zamanda kaynak bulma, üretim, paketlenme, kullanım ve yenilenemeyen kaynakların kullanımını azaltmak gibi faaliyetler için de geçerlidir.

Çevre dostu etiketi

Doğal

İnsan yapımı kökenlerden gelmeyen bir ürün veya malzeme olarak özetlenebilir. Bu ürün ya da malzeme keresteden, deriye, balmumuna kadar uzayabilen geniş bir portföy olarak nitelendirilebilir.

Toksik olmayan

Canlı bir organizmanın sağlığı, esenliği ve hayatta kalması için herhangi bir tehlike yaratmayan maddeler olarak sınıflandırılabilir.

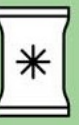

Yenilenemez Kaynak

Bir insan ömrü boyunca yenilenemeyen, değiştirilemeyen veya restore edilemeyen bir ham madde gibi düşünülebilir. Fosil yakıtları bu tür kaynaklara örnek olarak verebiliriz.

Geri dönüşürülmüş

Geri dönüşümü en basit tanımıyla atıkları yeni malzemelere dönüştürme işlemi olarak ifade edebiliriz. Bazı malzemelerin geri dönüştürülmesi diğerlerinden daha zor olduğu içinse geri dönüşüm merkezleri her zaman tüm geri dönüştürülebilir malzemeleri kabul etmeyebiliyor.

Peki bu plastikleri birbirinden nasıl ayırıyoruz dediğinizi duyar gibiyiz. Plastikten yapılmış bir ürüne baktığınızda ortasında bir rakam olan bir üçgen göreceksiniz. Bu sayı, üründe ne tür bir plastik kullanıldığını gösterir. Plastik kullanmanın bir dezavantajıysa kalitesi tekrar kullanılmayacak kadar düşük olana kadar yalnızca sınırlı sayıda geri dönüştürülebilmesi ve ardından tüm hikâyenin bir çöplükte sonlanması diyebiliriz.

1	2	3	4	5	6	7
PETE	HDPE	PVC	LDPE	PP	PS	OTHER
Polyethylene Terephthalate	High Density Polyethylene	Polyvinyl Chloride	Low Density Polyethylene	Polypropylene	Polystyrene	Other
						
Recyclable	Recyclable	Recyclable at specialist points	Recyclable at specialist points	Recyclable	Recyclable at specialist points	Not easily recyclable

* Check with your local recycling program to confirm which materials are accepted in the recycling bin or at a special drop-off or collection program.

Plastiklerin numaralandırılması

Geri dönüşüm

Özellikle sürdürülebilirlik gibi kavramların esas alınmaya başladığı bir dönemde sıklıkla duymaya başladığımız [geri dönüşüm](#) kavramını normal koşullarda çöp olarak atılacak malzemelerin toplanması ve işlenmesi olarak ifade edebiliriz.

Bu sayede malzemeler çöpe gitmek yerine farklı ihtiyaçları karşılamak adına yeni ürünlere dönüştürülmek amacıyla kullanılıyor.

Geri dönüşümde malzemelerin ayrıştırılması

Aşağı dönüşüm

Yeni ürünler üretmek için geri dönüştürülmüş malzemeleri kullanma süreci olarak tanımlayabileceğimiz bu süreçte malzemeler orijinal ürünlerle kıyaslandığında daha düşük bir kaliteye sahip olsa da çok daha sürdürülebilir ve çevre dostu oluyor. Bu süreç, geri dönüşümün paha biçilmez bir yönü olarak da kabul ediliyor.

İleri Dönüşüm/ Yaratıcı Yeniden Kullanım

Aşağı dönüşümün tam tersi olan ileri dönüşüm süreci, yan ürünleri, atık malzemeleri, işe yaramaz veya istenmeyen ürünleri yeni malzemelere veya daha kaliteli ve çevresel değere sahip ürünlere dönüştürme işlemidir. İleri dönüşümün en yaratıcı örneklerine göz atmak isterseniz [Onaranlar Kulübü](#)'nün çalışmalarına göz atmanızı öneririz.

Onaranlar Kulübü'nün Recreate Toys ile İleri Dönüşüm Atölyelerinden bir kesit

Dönüşüm Öncesi

Atık üretecek öğeleri ev veya işyerine getirmekten kaçınmaya çalışarak israfı azaltma uygulaması. Tercih edilen entegre katı atık yönetimi yöntemi, atıkları kaynağında kestiği ve bu nedenle çöp oluşturulmadan önce ortadan kaldırıldığı için dönüşüm öncesi olarak adlandırılıyor.

Atık Yönetimi

Atık yönetimi kavramını atıkları başlangıçlarından nihai kullanımına kadar yönetmek için gerekli faaliyetler ve eylemler bütünü olarak adlandırabiliriz. Bu sürece atık yönetim sürecinin izlenmesi ve düzenlenmesi ile birlikte atıkların toplanması, taşınması, işlenmesi de dahil ediliyor.

Sürdürülebilir

[Sürdürülebilir](#) insan faaliyetlerinin gelecek nesilleri olumsuz etkilemeyeceği konusunda hem fikir olduğumuzu düşünüyoruz. Sürdürülebilir malzemelere bir örnek verecek olursak keresteyi ele alabiliriz. Kesilme ve ağaçların büyüme hızı, yeni ağaçların yetiştirilmesi için gereken süreyi aşmaması için dengelenmelidir. Dengesi gözetilen ormanlara [sürdürülebilir](#) şekilde yönetilen ormanlar deniyor. Bu yaşam tarzı seçimine bir başka açıdan bakacak olursak da mümkün olduğunca tasarruf edebilmek bu kavramın bir diğer yönünü oluşturuyor.

THE GLOBAL GOALS For Sustainable Development

Sürdürülebilir Gelişim için Küresel Hedefler

Vegan

Bir vegan ürünü en temel haliyle herhangi bir hayvansal içerik veya hayvansal kaynaklı içerik içermeyen ürün olarak tanımlayabiliriz. Bu tür ürünlere bal, balmumu, lanolin, kolajen, albümen, karmin, kolesterol, jelatin ve diğerleri dahildir, ancak bunlarla sınırlı olmadığını belirtmek

gerekiyor. Hayvanlar üzerinde test edilen ürünlerin “vegan” olduğu iddia edilebilir. Bu oldukça önemli bir ayrımdır çünkü vegan bir ürün hayvanlar üzerinde test edilmeme zorunluluğu barındırmayabiliyor.

Kaynak: [Fillamentum](#)